

# Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrť leta 65 kr. — Naročnina se pošilja npravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice hitv. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natane enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

## Slovenski protest zoper bismarkovanje.

Nemcem avstrijskim se dobro godi; v narodnem in političnem oziru imajo vsega v obilici. Vkljub temu skili peščica nemških prenapetnežev zmiraj v prusko Nemčijo, najiskrenejše želeč, da bi zapadne naše dežele prišle nekako pod nemškega cesarja, ki bi naj zlasti Čehe in Slovence do čista iztrebil. V to svrhu neprenehoma rogovilijo. Doma ovirajo narodni napredek Slovanov, na zunaj pa upijejo, kako se pri nas nemštvo zatiruje, zraven pa prusaštvo v zvezde kujejo in starega Bismarka že kar obožavajo. Najhuši so štajarski Bismarkovci, vseh glavači pa celjski kričači.

Sedaj se pripravljajo, da bi dne 1. aprila t. l. slovesno obhajali 80letnico Bismarkovo, to pa na način, ki presega vso politično dostojnost, žali avstrijsko domoljubje ter izziva slovansko prebivalstvo na odločen odpor. Po vseh mestih in trgih prireajo slavnosti. Poseben železniški vlak odpelje častilce na Prusko, da podarijo starcu srebrn kozarec »als Huldigung der deutschen Steiermark« t. j. v znamenje, da nemška Štajarska staremu Bismarku prisega zvestobo in udanost. Nezaslišana predrznost!

Kdo pa ima pravico od nas terjati takšno zvestobo in udanost? Komu smo jo dolžni vsi, Nemci in Slovenci? Nihče drug nima pravice, kakor edini naš preljubljeni vladar iz prevzvišene hiše Habsburške; Slovenci štajarski jo hranimo že več kakor 600 let in pri tem ostanemo! Zvestobo in udanost prisegamo štajarski Slovenci edino le svojemu vladarju, nikoli pruskemu Bismarku in protestujemo zoper postopanje naših Bismarkovcev.

Na kozarcu so imena vseh štajarskih mest in trgov in ženska podoba na pokrivalu »Styria« podaje Bismarku lovorov venec v imenu »nemške Štajarske«. Narodni ponos veleva Slovincem protestovati zoper takšno ravnanje. Štajarska še ni vsa ponemčena in tudi ne bode, ona šteje še zmiraj nad 400.000 Slovencev, dobro tretjino vsega prebivalstva.

Slovenci štajarski ne moremo se do tolike politične breznačajnosti ponižati, da bi kedaj pozabili, kaj je Bismark našej Avstriji pa sv. katoliški cerkvi bil — namreč najkrutejši sovražnik in preganjalec: 15.000 avstrijskih vojakov ubitih trohni okoli Kraljevega Gradca, katoličanov pa v 19. stoletju noben državnik ni toliko preganjal, kakor pruski Bismark. Nemški katoličani na Pruskem so v državnem zboru odklonili, udeležiti se njegove 80letnice, le naši katoliški liberalci, framasoni in kričači ne vedó, kako se ima avstrijski katoličan vesti nasproti lutrovu Bismarku, kar je močno obžalovati.

Naši zaslepljeni Bismarkovci žalijo torej na nezaslišan način naše katoliško, versko prepričanje, naše avstrijsko domoljubje in našo slovensko narodnost. Vse to pa nam nalaga sveto dolžnost, najodločnejše ugovar-

jati, zavračati in protestovati. Dvignite se torej slovenski zastopi štajarski ter se oglasite javno tako dostojno in krepko, kakor sta to slavna zastopa občine Griže in trga Braslovče že storila! Ne udajmo se! Naprej zastava slave! Vse za vero, dom in cesarja — avstrijskega!

## Kdo bode predsednik c. kr. okrožnega sodišča v Celju?

O vprašanju gledé novega predsednika c. kr. okrožnemu sodišču v Celju so razpravljali dozdej nemški listi na dolgo in široko, ter zahtevali, da mora biti naslednik Heinricherja — Gertscherja mož njihovega mišljenja. Mi upamo, da se bo imenoval za predsednika mož, kateri bo sodnik, ter vedel se tako obnašati v uradu in tudi izven urada, da bodo vse stranke imele zaupanje do njega. Nadejamo se, da bo novi predsednik mož, kateri ne bode hvalil, kakor dr. Gertscher pri svoji odhodnici, nemške stranke, ki je že sama ob sebi nestrpna; skratka, da bode mož, čegar postopanje bo uplivalo na to, da se nasprotja med strankami ne bodo poostriale, ampak oblažile. Njemu bode delovati za pomirjenje strank in za mir med narodi.

Javna tajnost v Celju je, da so baje namenjeni za to mesto, ali da se pred vsem za to potegujejo trije nadsodniški svetovalci gg. Ulleppitsch, Suppantchitsch in Ledenigg. Kaj je resnice na tem, ne vemo; pa dvomimo zelo, da-li je kateri teh pravi mož za to mesto.

G. Ulleppitsch ne sodi že zaradi tega na tako mesto, ker njegove družinske razmere niso v vsakem oziru svetle in se o neki reči še zdaj mnogo govori v Novem mestu. Če pride na tako odlično mesto, kakor je predsedništvo okrožnemu sodišču v Celju, bode še več govorjenja in on ne bo tista ugledna oseba, kakoršna bi morala biti na tem mestu. V Gradcu se taka reč ne opazi tako, tam posamezni nadsodniški svetovalec zgine; v Celju stoji predsednik okrožnemu sodišču tako visoko, da se vsaka njegova senca opazi.

Poteguje se za to mesto tudi nadsodniški svetovalec g. Suppantchitsch. Mož ima v svoji kvalifikacijski tabeli neko čudno opazko, še izza časa svojega bivanja v Postojni. Kaj je tam bilo, sicer ne vemo natanko, pa pravijo, da bi on svojo kompetenco »lepo okrasil«, če bi priložil dotični akt.

Tretji v terni bi pa rad bil nadsodniški svetovalec g. Ledenigg, kateri je neki posebno »dobro več« slovenskega jezika.

Če so res to v prvi vrsti poklicani kompetenti za to mesto, tedaj moramo pač reči, da to niso pravi, in da z imenovanjem enega teh ne bo pomagano ne

namenu avstrijske vlade, še manj pa pravosodstvu in ljudstvu.

### Spoštovanim častilcem Antona Kremplja.

Dne 27. januarja t. l. ob zberovanju bralnega društva pri Mali Nedelji se je ustanovil odbor, ki si je postavil zadačo, ukreniti vse potrebno, da se vendar enkrat postavi dostojen spomenik za narodno prosveto unetemu in zaslužnemu domoljubu tukaj delujočemu župniku Antonu Kremplju. Pol stoletja počiva že ta vzgledni mož v hladni zemlji — in niti ne vedeli bi za znamenje, kjer njegovi zemeljski ostanki ležijo, ako bi mu trije častilci kmečkega stanu ne bili postavili priprostega spomenika.

Zob časa je pa v teku let to edino vidno znamenje rodoljubnega spoštovanja tako oglodal, da nikakor več ne ustreza svojemu namenu, namreč opozarjati slovenski rod, da tu leži mož, kateri je bil za svojega življenja zastavil vse svoje duševne moči za povzdigo in duševni napredek svojega rodnega ljudstva. Nikakor ne smemo pripustiti, da bi izginil izmed priprostega ljudstva spomin na učenega, delavnega in pogumnega prvoborilca, ki je z uma svetlim mečem že v prvih desetletjih sedanjega stoletja v svojih spisih dokazoval, da »Od nekaj že tukaj stanuje moj rod« ... in kateri je na slovenskem književnem polju pomagal ledino orati.

Naš nepozabni Božidar Raič je podal Krempljev življenjepis slovenskim matičarjem v letopisu iz 1868. Tam so našete Krempljeve zasluge za cerkveno in posvetno slovo. Spisi »Molitvenice«, »Življenje svetnikov«, »Evangeljišče« in »Dogodivščine« so o svojem času vzbujali pozornost na učenega in delavnega Kremplja.

Malonedeljsko bralno društvo je bilo že sklenilo l. 1890., ko je slavilo stoletnico Krempljevega rojstva, da bode nabiralo prostovoljnih doneskov za njegov spomenik ter je v to svrhu nabralo tudi nekaj denarja. To, kar je nabranega, pa ne zadostuje. Potrebuje se še okoli 400 gld., ker spomenik sam, ki je naročen v Ljubljani, veljal bode tamkaj 300 gld. Prevažanje, vzdavanje in komisija za izkopavanje in prenašanje Krempljevih zemeljskih ostankov še bode stalo tudi precej denarja. Obračamo se torej do vseh častitih duhovnih in posvetnih častilcev Antona Kremplja širom naše domovine z uljudno prošnjo, naj nam blagovolijo priskočiti s prostovoljnimi doneski na pomoč, da bode odboru mogoče, izvršiti postavljeno si nalogo.

Odkritje spomenika bode združeno s primerno slavnostjo, ki se bode vršila letos meseca avgusta. Podrobnosti se naznanijo pozneje. Dotične darove sprejemata vlč. g. Ivan Skuhala, dekan, in g. dr. Anton Mihalič, zdravnik, oba v Ljutomeru.

Pri Mali Nedelji, dne 6. marcija 1895.

Odbor za Krempljev spomenik.

### Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Družino je imel pobožno in skrbno. Družinčetu je dajal pravico, a z delom ga ni preoblagal. Hlapci in dekle so zahajali v mesecu k spovedi. Vsak večer je molil družini sam večerno molitev ter jo ob koncu pokropil z blagoslovljeno vodo. V postu je prilagal večerni pobožnosti kratko premišljevanje Kristusovega

trpljenja. Nekemu hlapcu, ki parkrat ni prišel k večerni molitvi, dejal je mirno: »Če se ne moreš privaditi hišnemu redu, tedaj ne moreš pri nas biti«. Sicer pa je rad potrpel s svojo družino. Nov hlapec, ki ga je vozil iz policijske postaje na Kozje, zgreši pravo pot, ker se ni vaju ceste, in ga vozi naprej po krivi poti. Slednjič dekan vendar opazi pomoto. Hlapec ves pobit in osramočen pravi: »Gospod, kaj bo zdaj?« Kosar se posali z njim, rekoč: »Obrnil boš proti domu, pa bo!«

Ko je Kosar dekan postal, še ni bilo osodne nove šole, in je bil torej on od državne oblasti imenovan tudi okrajnim šolskim nadzornikom. Pokojnik pa ni bil slep nadzornik, nego bistroom čuvaj šole. Zato je nekega učitelja, ki ni bil na svojem mestu, tako dolgo zasedal, dokler ga vlada ni odstavila. Ko je pa bil ob službo in ob kruh, navrgel je Kosar vsem duhovnikom svoje dekanije mesečno dačo za nesrečnega učitelja ter ga je tako preživil. Kosar je sovražil zlobo, a osebo je ljubil.

Posvetne gosposke Kosar ni hodil vabit, če so pa ga uradne osebe prišle obiskat, sprejemal jih je spoštljivo in gostoljubno; zato so mu pa bile naklonjene in se niso nerade oglašale pri njem. Okrajni glavar prilično dekana naravnost vpraša, ali vé, da je pod redarskim očesom, in ob enem izraža svoje začudenje, da se je kaj takega moglo zgoditi. Toda Kosar nadaljnji razgovor o tem uljudno, a odločno odkloni, kar zopet usupne glavarja, ki je prav neprilozno pogrel bil neljubo staro novico. Svobodno pa tukaj izpovemo, da je vlada svojo sodbo o Kosarju, ko ga je spoznavala, menjavala in slednjič tudi do dobrega spremenila. Porok tega nam je pohvalnica, katero je po avstrijsko-pruski vojski prejel od vlade, ki se tako glasi: »Namestnik, ocenjajoč izvrstno lojalnost in zvestobo, pokazano ob času vojske, kakor tudi dejanski učinjeno požrtvovalno domoljubje, usoja se izreči visokovrednemu gospodu svoje priznanje in najtoplejšo zahvalo.« Gradec 15. jan. 1867. Meesery l. r. Če se dobro spominjamo, sta se namreč po pruski vojski dva ranjenca lečila na njegove stroške. — Enako pohvalno pismo mu je poslala vlada, ko se je l. 1869. po uvedeni novi šolski uredbi odpovedal službi okrajnega šolskega nadzornika.

Radostno tudi zabeležimo, da je pokojniku veljavo in lepo ime, katero mu je v Mariboru lažnivi liberalizem podjedal, na kmetih pošteni značaj in zrela sodnost našega vrlega ljudstva vrnila s tem, da je 23. jun. 1870 kozjanskega dekana, Frana Kosarja, v Brežicah s 59 glasovi izbrala za svojega deželnega poslanca, dočim je njegov nasprotnik vlovil le 37 glasov.<sup>1)</sup>

Enako zaupanje so skazali Kosarju volilni možje — slovenski možaki — celjsko-brežiškega volilnega okraja, ko je l. 1873. nastopil kot kandidat avstrijske »pravne stranke« za državni zbor. Pri prvi volitvi je dobil namreč 142 glasov, in mladi dr. V. le 87; in še le pri ožji volitvi, ko so mladim priskočili nemčurji na pomoč, potegnili je tehtnica za dr. V. Zato pa pošlje Kosar po volitvi svojim volilcem odprto pismo, ki se tako-le glasi:

»Dragi volilni možje, kateri ste v Celju in Brežicah za mene glasovali, sprejmite za svojo neprestrašeno srčnost in možato stanovitnost kljub vsemu nasprotnemu nasilstvu in hujskanju mojo najsrčnejšo zahvalo, — ne toliko v mojem imenu, kakor v imenu pravične in svete stvari, za katero se naša stranka bojuje.

Vaši glasovi so izvirali iz narodno čutečih in vernih src, in zato so moj in vaš ponos.

Pali smo in vendar smo zmagali; kajti dokler so narodni volilci glasovali, bila je sijajna zmaga na naši

<sup>1)</sup> »Slov. Gosp.« 1870 št. 25.